

YTTRANDE

Utbildningsdepartementet

Avdelning
UtvärderingsavdelningenHandläggare
Nils Olsson
+46 8 563 088 40
nils.olsson@uka.se

Universitetskanslersämbetets yttrande över betänkandet *Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk (SOU 2018:83)*.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har anmodats yttra sig över betänkandet *Att förstå och bli förstådd - ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83), enligt remiss U2018/04684/UF. UKÄ väljer att lämna sina synpunkter under rubriker som hänvisar till betänkandets avsnitt. UKÄ har begränsat sitt yttrande till de förslag som har anknytning till myndighetens uppdrag och verksamhet.

6.8 Utredningens föreslår att högskolans tolkutbildning förlängs och fördjupas.

UKÄ avstyrker utredningens förslag att högskolans tolkutbildning förlängs och fördjupas.

UKÄ delar utredningens bedömning av att kraven avseende utbildning och auktorisation på verksamma tolkar behöver höjas men menar att detta kan ske genom att högskolans tolkutbildning förläggs till ytterligare lärosäten och att utbildningen även fortsatt sker i form av fristående kurser av varierande längd och på olika nivåer.

I UKÄ:s utvärderingar av högskoleutbildningar inom översättning och tolkning (UKÄ reg nr 411-294-13) konstaterade bedömargruppen att "...de utvärderade utbildningarna i översättning (inklusive tolkning) skiljer sig från många andra utbildningar som leder till generella examina på kandidat-, magister- eller masternivå genom att de innehåller betydande inslag av praktisk träning för ett framtida yrkesliv." Givet detta och än viktigare utifrån en diversifierad arbetsmarknad för arbete som tolk med mer eller mindre specifika krav på tolkens kompetens och också tolkars varierande förkunskaper eller tolkar inom mindre frekventa språk menar UKÄ att det är ändamålsenligt som nu är fallet, och som i tolkutredningen även föreslås som komplement till yrkesexamen, att tolkutbildningens längd och innehåll är utformad som fristående kurser inom högskolan där valfri specialisering eller fördjupning exempelvis för tolkar inom sjukvården eller rättsväsendet eller utbildning i specifika praktiska tolkningstekniker medges, beroende på den enskilda tolkens och arbetsmarknadens behov. Exempel på sådana kurser som tas upp i tolkutredningen är kurs i simultantolkning med inriktning på rättstolkning, 30 hp och Pedagogik och didaktik för tolklärare, 30 hp

Detta ställningstagande är i linje med Högskoleverkets bedömning av olika typer av utbildningsanordnares roll i utbildningen av tolkar, att utbildningen till tolk lämpligen bedrivs inom folkbildningen med vidareutbildning inom högskolan (Högskoleverket reg.nr 13-2743-05; Högskoleverket bytte år 2013 namn till Universitetskanslersämbetet).

UKÄ ser positivt på den utvidgning av anordnare som Myndighetens för yrkeshögskolan, MYH, särskilda regeringsuppdrag att bedriva försöksverksamhet innebär och anser liksom tolkutredningen att denna försöksverksamhet är viktig att följa upp. UKÄ instämmer därför också i den bedömning som görs i tolkutredningen att förutom högskoleutbildning behövs ökade satsningar på folkbildningen (s. 309) "... den väl inarbetade sammanhållna grundutbildning inom folkbildningen kan utvecklas och förstärkas för att bidra till den volym som erfordras under kommande femårsperiod."

6.8 Utredningens förslår att högskolans tolkutbildning förläggs till ytterligare lärosäten.

UKÄ anser att det finns utbildningsmässiga förutsättningar att tolkutbildning kan erbjudas vid ytterligare lärosäten.

UKÄ:s utvärderingar visat att det vid andra lärosäten finns utbildningar inom översättning och tolkning med hög kvalitet (UKÄ reg nr 411-294-13). I denna utvärdering ingick förutom Stockholms universitet också Lunds universitet samt Göteborgs universitet. Olika lärosäten har skilda inriktningar avseende främmande språk som visas i exempelvis olikheter i ämneslärarprogrammets inriktningar och kursutbudet inom främmande språk, vilket ger möjlighet till profilering av utbildningarna vid de olika lärosätena.

6.8 Universitetskanslersämbetet uppdras fastställa en särskild yrkesexamen med inriktning mot tolkning i talade språk att införas i högskoleförordningen, för vilken en student ska visa sådan kunskap och förmåga som krävs för kvalificerat och självständigt arbete som auktoriserad tolk.

UKÄ avstyrker utredningens förslag att Universitetskanslersämbetet uppdras fastställa en särskild yrkesexamen med inriktning mot tolkning i talade språk att införas i högskoleförordningen.

UKÄ ståndpunkt hänger samman med ovanstående kring en förlängning av högskolans utbildning av tolkar och om olika typer av utbildningsanordnares roll i utbildningen av tolkar. UKÄ anser att grundläggande utbildning till tolk lämpligen bedrivs inom folkbildningen, utbildningar som på senare tid även utvidgats till att ges även inom yrkeshögskolan, med vidareutbildning i form av fristående kurser av varierande omfattning och på olika nivåer inom högskolan.

Införandet av en tvåårig utbildning inom högskolan som leder till yrkesexamen för tolkar skulle sannolikt innebära att färre lärosäten kan erbjuda tolkutbildning eftersom lärosätena för att ge yrkesexamen behöver ansöka om tillstånd, något som inte är fallet vad gäller fristående kurser och exempelvis den tvååriga högskoleexamen. Införande av yrkesexamen innebär vidare att utbildningen först kan starta om två-tre år efter utarbetandet av ny examensordning samt förberedande arbete på lärosätena för att skapa förutsättningar för den nya yrkesexamen och därtill lärosätenas ansökningsförfarande.

7.8.2 Högskolan bör i överenskommelse med Kammarkollegiet utveckla de auktorisationsprov som krävs för tolkar med annan utbildning än högskolans yrkesexamen

En ökad inblandning av högskolan vid framtagande av auktorisationsprov är enligt UKÄ ett exempel på högskolans samverkan med det omgivande samhället och torde öka legitimiteten hos provet. I övrigt har UKÄ inga synpunkter på auktorisationsprov.

Beslut

Beslut om yttrandet har fattats av generaldirektör Anders Söderholm efter föredragning av utredaren Nils Olsson, i närvaro av avdelningschefen Karin Järplid Linde och strategi- och planeringsansvarige Per Westman.

Anders Söderholm

Nils Olsson